

VVE WG Dagvlinders

Bijeenkomst
BC Molsbroek Lokeren
17 maart 2018

17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

aanwezigen

- Jurgen Couckuyt
- Sylvain Cuvelier
- Beau De Block
- Luc Dierick
- Ortwin Hoffmann
- Kurt Jonckheere
- Dave Maertens
- Marc Martens
- Laura Serluppus
- Pieter Vantieghem
- Annette Van Berkel
- Daan Van Eenaeme
- Philippe Van de Velde
- Remy Van den Berghe
- Agnes Van Grimberge
- Kars Veling
- Luc Verhelst
- Raphaël Windey

17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

geëxcuseerd

- Stef Spruytte
- Laurian Parmentier
- Jean Finet
- Djorde Radevski
- Frits Bink

17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

Agenda 17 maart 2018

- Sissonne.
- Journal club.
- Flieflotter 2018.
- Dagvlinders filmen met Annette van Berkel.
- Pauze.
- Het Oranje zandoogje, *Pyronia tithonus*: kaas met gaten ? Met Kurt Jonckheere.
- De wetgeving rond dagvlinders met Philippe Van de Velde.
- Butterfly surprise act.

17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

Planning 2018

- Zaterdag 14 april 2018: referentie collectie dagvlinders VVE (Vrieselhof Ranst).
- 15 – 17 juni 2018: inventarisatie militair kamp van Sissonne (FR) deel 1.
- 10 – 12 augustus 2018: inventarisatie militair kamp van Sissonne (FR) deel 2.
- Zaterdag 6 oktober 2018: bijeenkomst VVE WG Dagvlinders in BC Molsbroek.
- Zaterdag 27 oktober 2018: referentie collectie dagvlinders VVE (Vrieselhof Ranst).
- Zaterdag 17 november 2018: bijeenkomst VVE WG dagvlinders in BC Molsbroek.
- Zaterdag 15 december 2018: referentie collectie dagvlinders VVE (Vrieselhof Ranst).
- Zaterdag 22 december 2018: bijeenkomst VVE WG Dagvlinders in BC Molsbroek → Flieflotter 2018.

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Sissonne 2018

17/03/2018

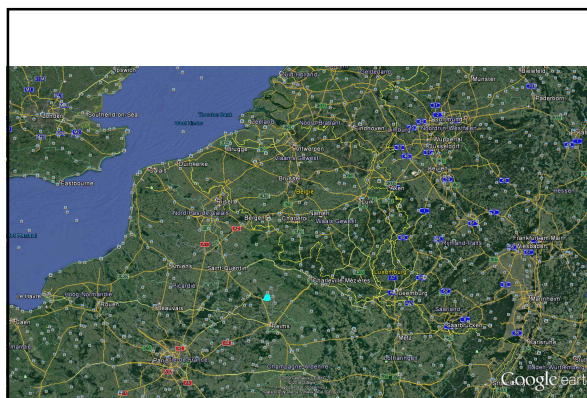
VVE WG Dagvlinders

Sissonne 2018

- Weekends van 15-17 juni en 10-12 aug.
- Recce op 16 mei met contactpersoon militair kamp/verblijf.
- Er mogen nooit meer dan 25 personen per dag in het kamp. → er kunnen dus nog altijd mensen mee. Dus zo snel mogelijk doorgeven !
- 17/16 deelnemers per weekend.

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

17/03/2018

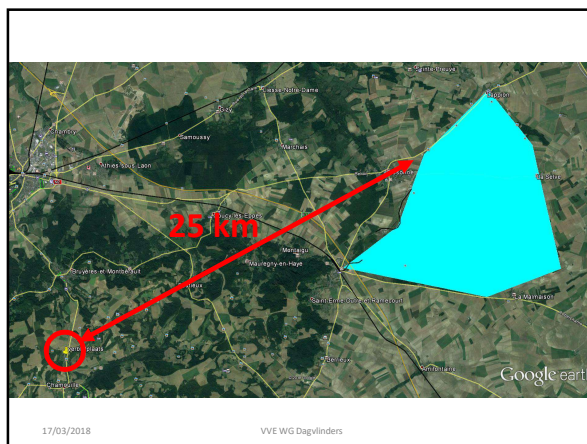
VVE WG Dagvlinders

Weetjes over het kamp

- 5500 Ha.
- Departement Aisne.
- Conservatoire d'espaces naturel de Picardie (CEN Picardie).
- 80 soorten < 2011 > 81 soorten.
- Nachtvinders ! → Kurt Jonckheere.

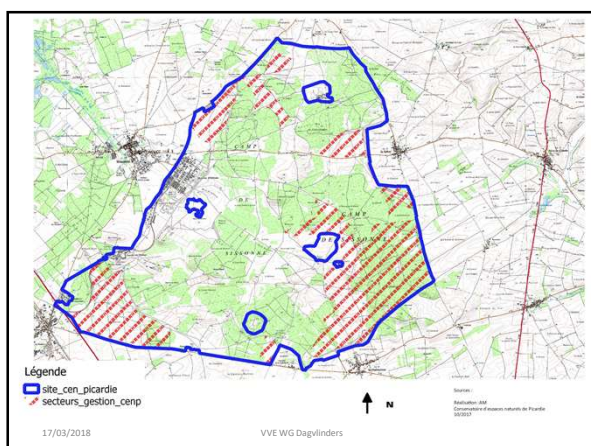
17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

soortenlijst

- Voorjaarsspikkeldikkopje (*Pyrgus serratalae*)
- Voorjaarserebia (*Erebia medusa*)
- Tijmblauwtje (*Maculinea arion*)
- Tweekleurige parelmoervlinder (*Melitaea didyma*)
- Knoopkruidparelmoervlinder (*Melitaea phoebe*)
- Groot geaderd witje (*Aporia crataegi*)
- Gentiaanblauwtje (*Maculinea alcon-rebeli*)
- Bloemenblauwtje (*Glaucopsyche alexis*)
- Moerasparelmoervlinder (*Euphydryas aurinia*)
- Veldparelmoervlinder (*Melitaea cinxia*)
- Roodstreephoibeestje (*Coenonympha glycerion*)
- Steppeparelmoervlinder (*Melitaea aurelia*)
- Oranje steppenvlinder (*Arethusa arethusa*)
- Rode vuurvlinder (*Lycena hippothoe*)
- Bruine eikenpage (*Satyrus ilicis*)
- Bosparelmoervlinder (*Melitaea athalia*)
- Klein tijmblauwtje (*Pseudophilotes baton*)
- Kommavvlinder (*Hesperia comma*)
- Heivlinder (*Hipparchia semele*)
- Braamparelmoervlinder (*Brenthis daphne*)

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

accommodatie

- **Slaapkamer 1:** 3 eenpersoonsbedden
- **Slaapkamer 2:** 4 eenpersoonsbedden
- **Slaapkamer 3:** 1 eenpersoonsbed en 1 tweepersoonsbed
- **Slaapkamer 4:** 6 eenpersoonsbedden
- **Woonkamer:** 3 eenpersoonsbedden en 2 slaapbanken

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Journal club

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

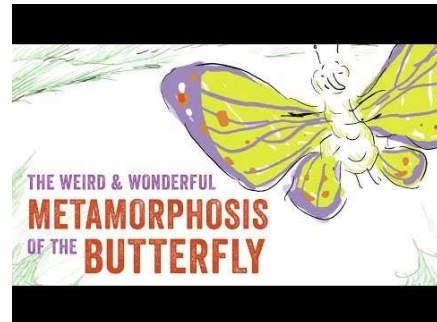
Journal of Insect Conservation

[The influence of wild boar \(*Sus scrofa*\) on microhabitat quality for the endangered butterfly *Pyrgus malvae* in the Netherlands.](#)

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

<https://www.youtube.com/watch?v=rcAN4rkTmNU>

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

<http://www.creativeforceinternational.com/Papillons-de-France-page2.htm>

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Flieflotter 2018

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Flieflotter 2018

- Doelsoort: [Hooibeestje](#) *Coenonympha pamphilus*

naam/soorten	Hooibeestje	Dagpauwoog	Keizersmantel	Groot dikkopje	Klein geaderd witje
Jürgen Couckuyt	2	0	0	1	3
Stef Spruytte	1	3	0	0	2
Rene Pleinck	2	0	0	1	3
Philippe Van de Velde	3	0	2	1	0
Daan Van Eenaele	2	0	1	3	0
Luc Verhelst	3	0	1	2	0
Jacques Vervaecke	0	0	3	2	1
Marc Martens	3	0	2	0	1
Laura Serluppuss	2	1	3	0	0
Thomas Van Lancker	3	0	2	0	1
Koenraad Bracke	2	0	0	3	1
Tom Vermeulen	2	0	0	1	3
Sylvain Cuvelier	0	3	0	2	1
Johan Debuck	3	0	2	0	1
Valérie Goethals	3	0	2	1	0
Luc Dierck	1	2	0	0	3
Raphaël Windey	3	0	2	1	0
Ortwin Hoffmann	0	3	1	0	2
TOTAAL punten	35	12	21	18	22
17/03/2018	VVE WG Dagvlinders				

'Houten' Flieflotter

- * 5de jaarlijkse fotowedstrijd van de VVE WG DV
- * Online anoniem quoteren via niet-publieke website
- * Data
 - * Insturen foto's & quoteren **vanaf zaterdag 17 november**
 - * Prijsuitreiking op **zaterdag 22 december**
 - * Deadlines insturen foto's & einde online quoteren te bepalen

VVE WG Dagvlinders

17/03/2018

Beoordeling

- * Elke inzending te beoordelen (10 punten) op twee criteria:
 - * **Informatieve** waarde = wetenschappelijke informatie
 - * **Creatieve** waarde = esthetiek

VVE WG Dagvlinders

17/03/2018

	Categorie	Inf	Crea
1.	Flieflotter		X
2.	<i>C. pamphilus</i> , Hooibeestje	X	X
3.	Eerste stadia (ei, rups, pop)	X	X
4.	Dagvlinders West-Palearctisch gebied	X	X
5.	Film	X	X

* Inzendingen voor categorieën 2, 3, 4 & 5 (max 3 per categorie)

VVE WG Dagvlinders 17/03/2018

	Belangrijke/ gewijzigde regels
* Inzenden =	alle foto's quoteren .
*Quoteren zonder	inzenden kan zeker
* Drie winnende	foto's per categorie
* Finaal resultaat	per foto is het <u>gemiddelde</u> van alle beoordelingen
<u>Gelijke punten:</u>	punten 2 ^{de} foto in dezelfde categorie
* Een fotograaf	kan maar in één categorie winnen
Volgorde:	1 > 2 > 3 > 4 > 5
*Categorie film	komt niet in aanmerking voor de 'Flieflotter'
*Beperking duur	inzendingen "Film"-categorie tot max 2 minuten

VVE WG Dagvlinders 17/03/2018

En dan nu het echte werk !

Starring

Annette Van Berkel

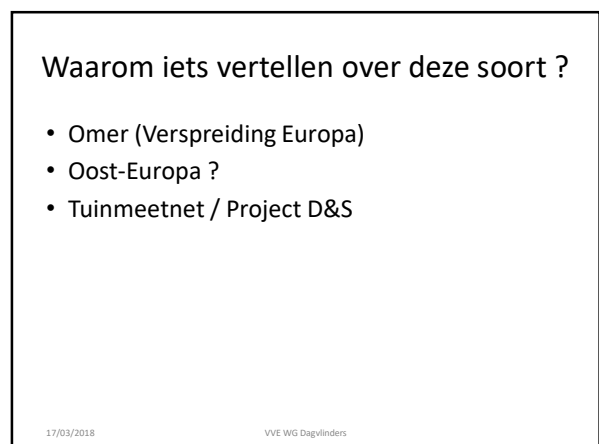
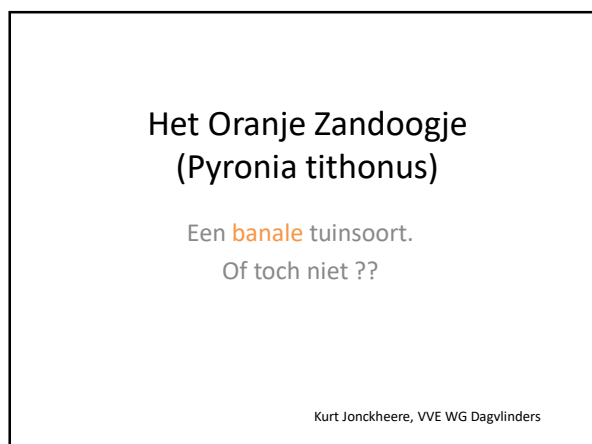
17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

Annette laat meerdere filmpjes zien aan het publiek en geeft uitleg bij de techniek om een geslaagd filmpje te maken.

Na afloop ontvangt Annette een chocoladen haas als bedanking.

17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

Drongengloed (Omer)

Jaren ze
Ganzekle
Sterke ui
ook voor

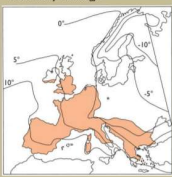
25 soorten overwinteren als rups
alleen Oranje zandoogje verdraagt geen strenge winters

Strenge winters:

- enkele tussen 1939 en 1947
- febr. 1956: gem. -6,1°C
gem. minimum -10°C
- koudste winter sedert 1833 die van
1962-63. Januari 1963: gem. -4,6°C
- jan. 1979: gem. -2,5°C
- jan. 1985: gem. -2,8°C
- febr. 1986: gem. -3,3°C
- jan. 1987: gem. -2,8°C

Koudste wintermaand afgelopen
20 jaar: december 1997: gem. $-0,7^{\circ}\text{C}$

Areaal Oranje zandoogje

Areaal Oranje zandoogje

Temperature (°C) vs. Time (min)

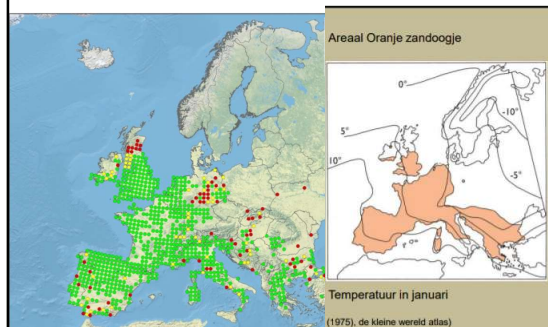
10788

- Feb 2018 koud ?
 — gem. temp : 0.8 °C (norm 3.7. periode 1990 – 2010)

17/03/2019

3.7, periode 19

Europa

17/03/2018
Pyronia tithonus

WWE MG Daylieders

Waar ?

- Grasruigte, kruiden, bloemen, halfschaduw (nodig voor ei-afzet), tuinen, ... vaak in de buurt van struiken, struweel, bos
- In landbouwgebieden : KLE's, dijken, bermen, ...
- Bloemen/nectar : koninginnekruid, knoopkruid, distels, jacobskruiskruid, braam, ...

17/03/2018

VVF WG Daeylinders

Resultaten TuinMeetNet 2017

- Oranje Zandoogje :
- (na controle) : Gezien in 17 van de 17 tuinen van het TuinMeetNet !
- Een **banale** tuinsoort ?

• $\Rightarrow$ JA

17/03/2018

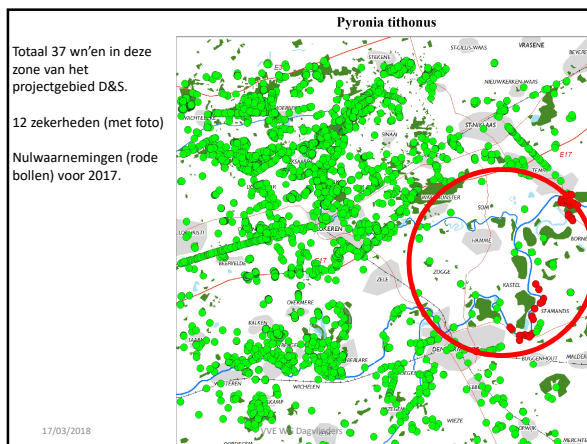
VVF WG Daylinders

Resultaten Durme&Schelde 2017

- oosten projectgebied : probleem !

17/03/2018

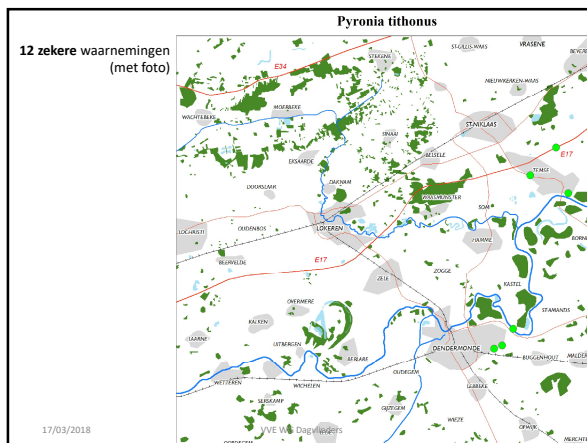
VVE WG Dagvlinders

Het Oranje Zandoogje in het projectgebied: een **simpele** tuinsoort ?

• Raphaël Windey, Tom Vermeulen, Sandra Casier, Jürgen Couckuyt, Hugo De Beuckeleer

Resultaten Durme&Schelde 2017

- oosten projectgebied : probleem !
- Een **banale** tuinsoort ?

•=> toch niet ?

17/03/2018

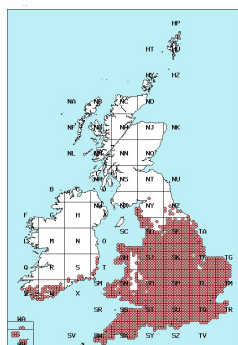
VVE WG Dagvlinders

Eventjes een uitstapje naar onze buurlanden

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

GB : 2000-2009

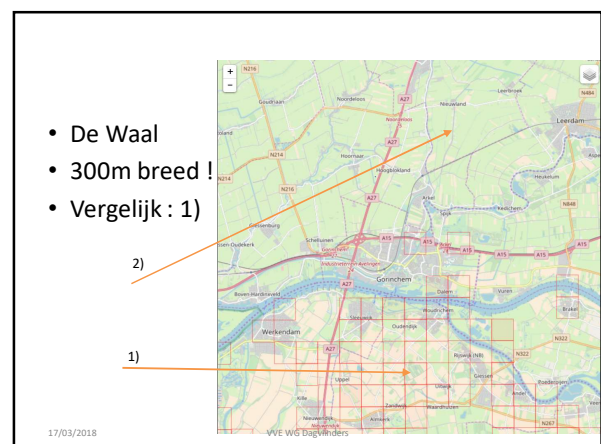
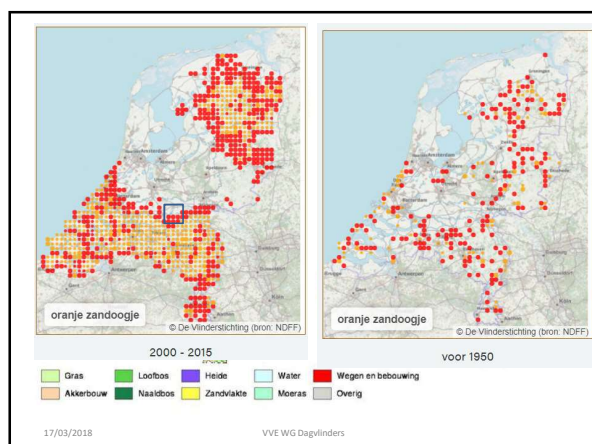
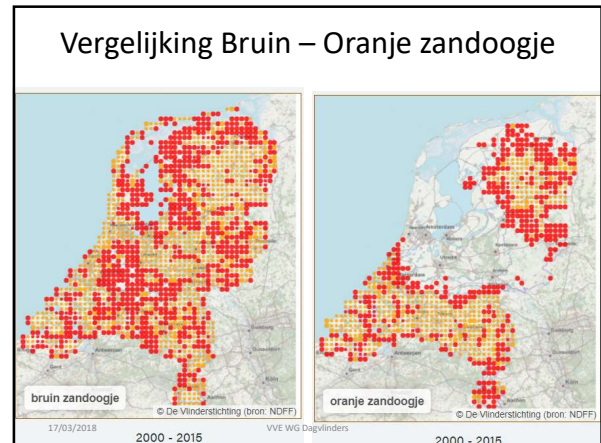
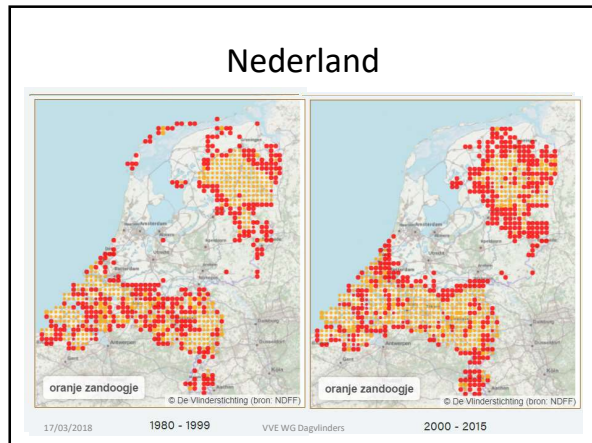
17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Nederland

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

1)

- Akkerbouw (lichtgeel) met enkele bosjes/bermen met hogere vegetatie

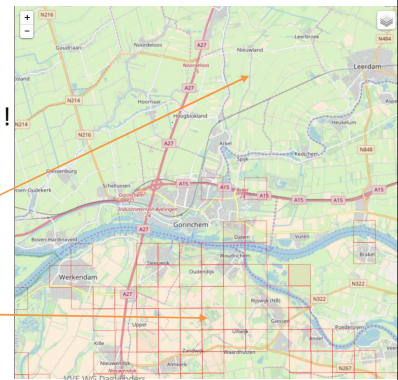
17/03/2018

VVE WG Dagvinders

- De Waal
- 300m breed !
- 2) NI => ??

2)

1)

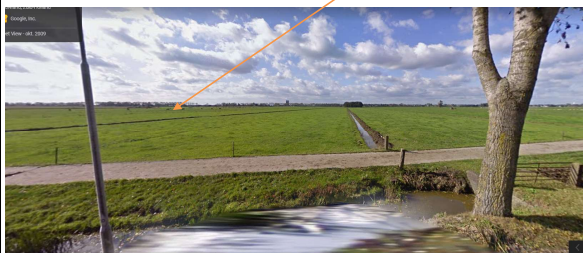

17/03/2018

VVE WG Dagvinders

2) grasland

- NI ??

17/03/2018

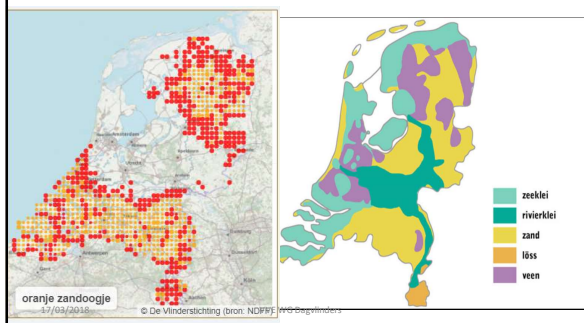
VVE WG Dagvinders

17/03/2018

VVE WG Dagvinders

NL : bodemtype

Literatuur

- Evolutie volgens de literatuur : achteruitgang tot jaren '50 '60, daarna lichte vooruitgang. Achteruitgang in Oost-Europa en Duitsland
- Gespecialiseerder dan bruin zandoogje (*Maniola jurtina*) ? Merckx en Van Dyck (2002)
 - MRR
 - tithonus is minder mobiel en komt meer voor op plaatsen met **en** "hogere vegetatie" **en** "struiken" **en** "schaduw" **en** "nectar".
 - In een landbouwlandschap met gefragmenteerde bloemrijke graslanden zal tithonus zich in kleine populaties bevinden en zich moeilijker verspreiden.

17/03/2018

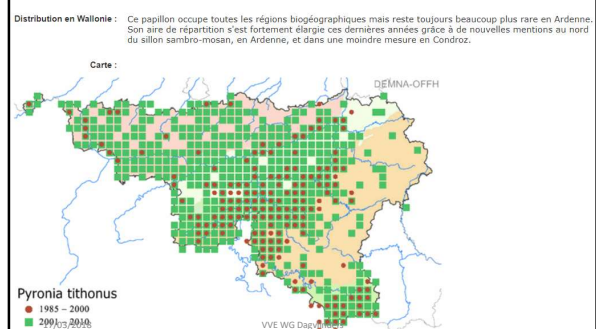
VVE WG Dagvlinders

Terug naar België

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

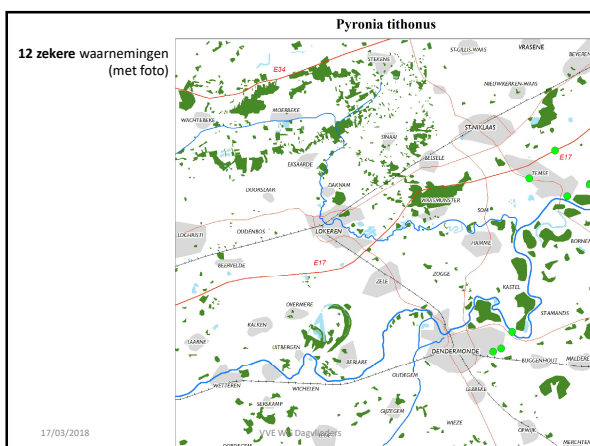
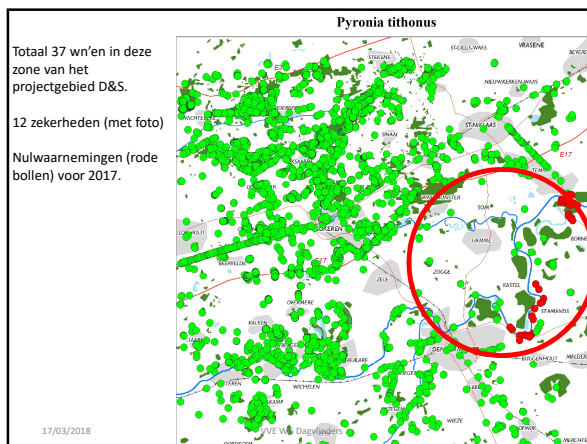
Wallonië

Terug naar ons projectgebied Durme & Schelde

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

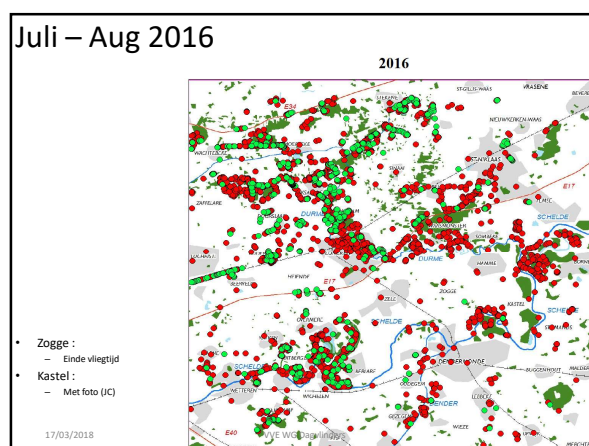
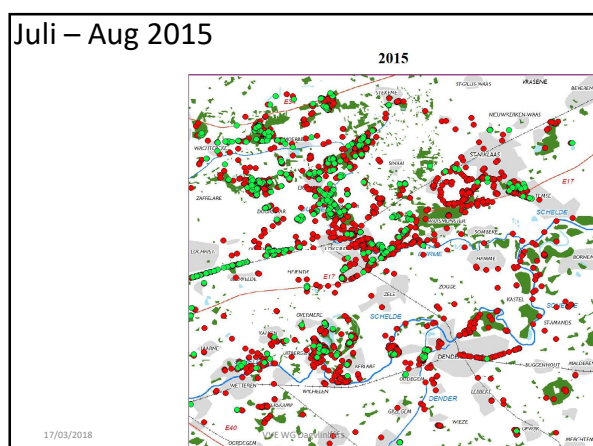
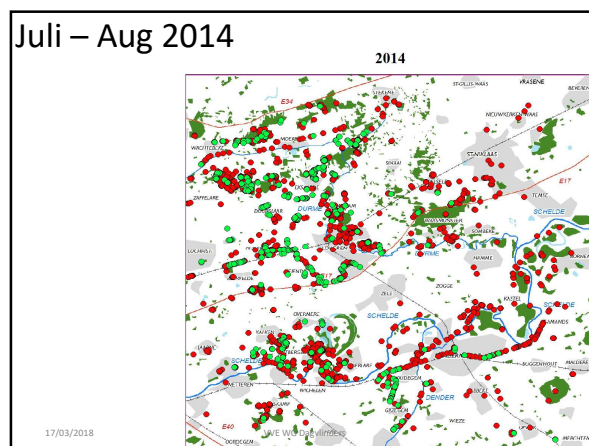
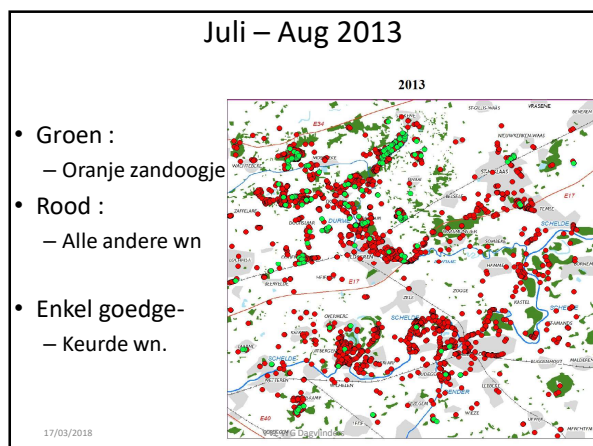

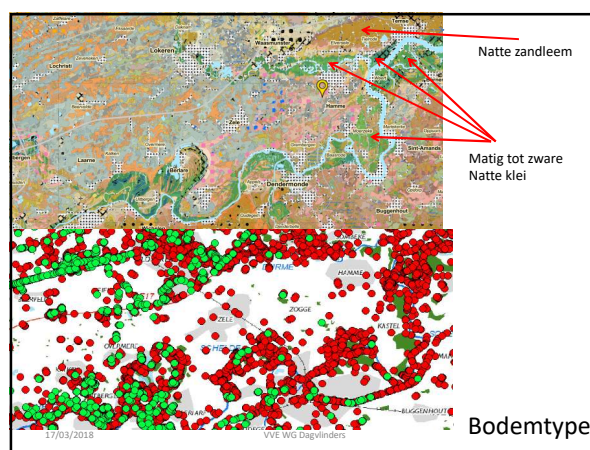
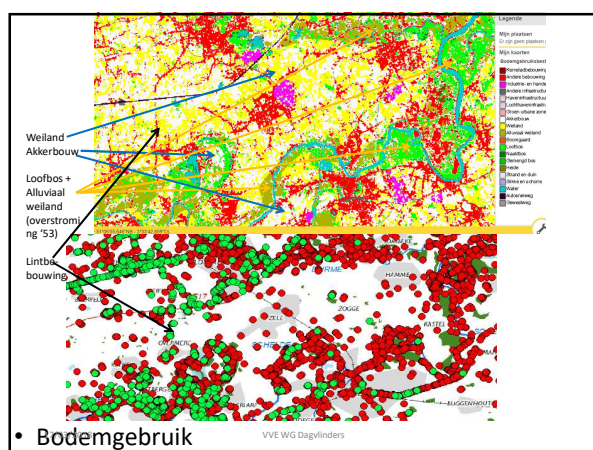
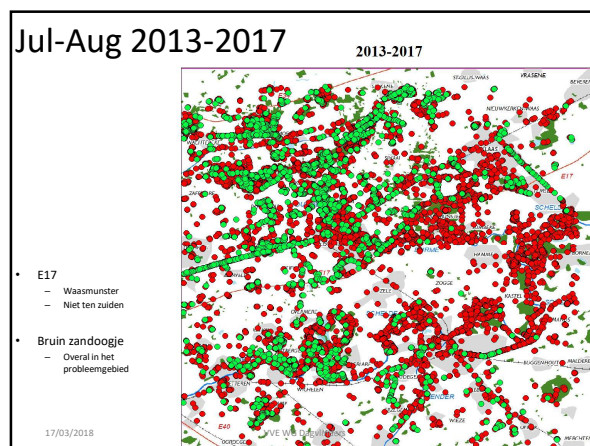
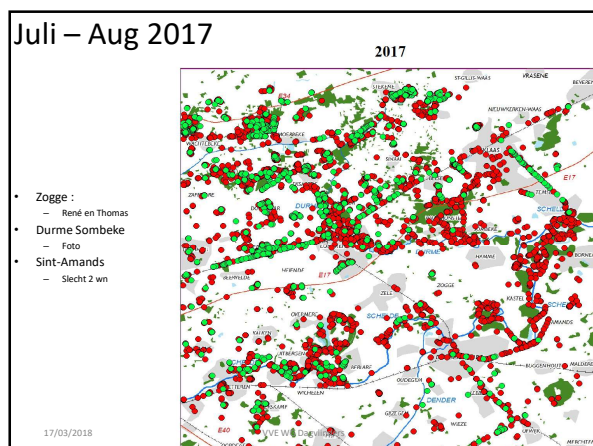
Correcties op voorgaande D&S kaart

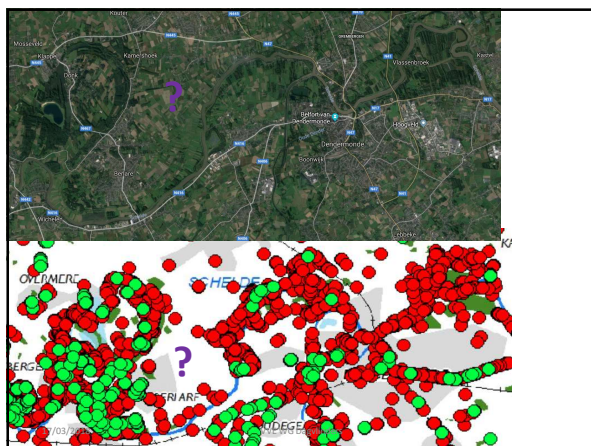
- Enkel goedgekeurde waarnemingen (waarnemingen.be validatie, meer dan foto's alleen)
- Op sommige plaatsen zien we geen tithonus.
- Maar is er op die plaatsen wel gezocht ?
— => Vergelijk ALLE waarnemingen tijdens de vliegtijd van (met die van) het oranje zandoogje. (1 juli tot 25 aug)

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

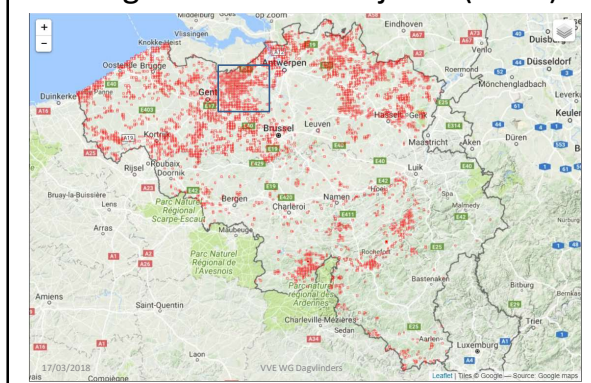
Verder kijken in Vlaanderen

- Waarnemingen.be :
– Regelmatige waarnemingen sinds 2008

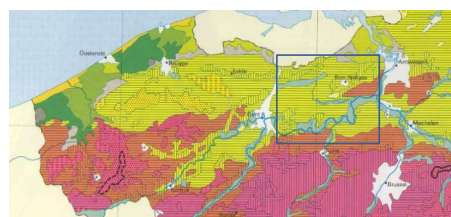
17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Goedgekeurde wn alle jaren (1km²)

Bodemkaart België

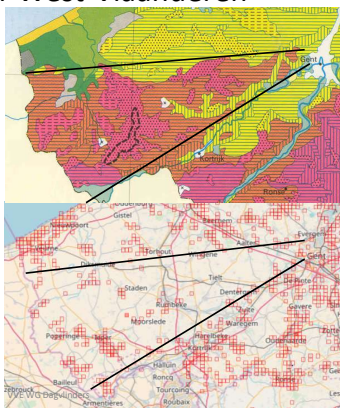
- Oosten projectgebied + verder naar het oosten : "natte zandleem"

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

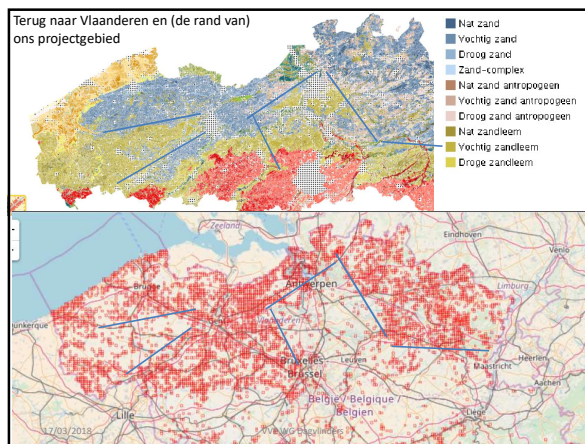
Eventjes naar West-Vlaanderen

- Driehoek Gent – De Panne – Kortrijk
 - Niet in “Natte zandleem + leem”
 - Wel langs “bosranden”
- Wel Langs Schelde- en Leievallei

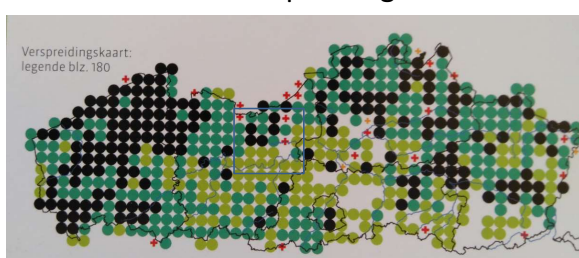

17/03/2018

Terug naar Vlaanderen en (de rand van) ons projectgebied

Historische verspreiding in VI ?

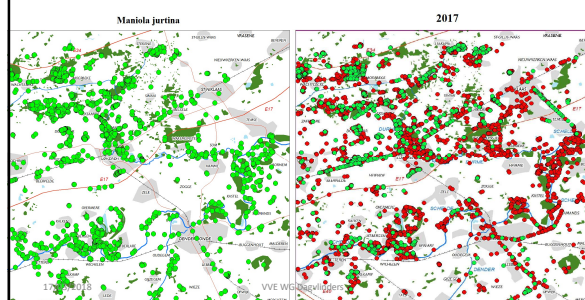

- Maes-Van Dyck
- Maes-Vanreusel-Van Dyck
 - -1991, 1991-2000, 2001+

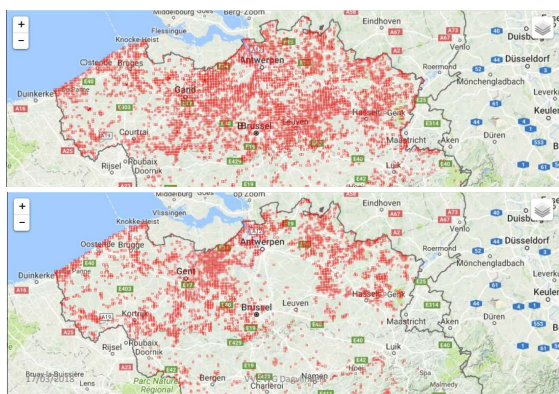
17/03/2018

VVE WG

Vergelijking Bruin – Oranje zandoogje 2017

Vergelijking Bruin – Oranje zandoogje

meetnetten

- Niet alleen de zeldzaamste vlinders bekijken...
- Oranje Zandoogje werd toegevoegd !

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Besluiten ??

- Zeer gedetailleerde gegevens in ons gebied !
- Het Oranje Zandoogje is GEEN banale soort !
 - Houdt niet van weidse open weilanden (bodemgebruik)
 - Houdt niet van klei/(natte)leembodems ? (bodemtype)
 - Met enkel bossen/weilanden ??
 - Lijkt zich uit te breiden in ons projectgebied en VI.
 - Trage verspreiding naar nieuwe gebieden (minder mobiel)
 - In het projectgebied : vanuit het westen langs rivieren
 - (vanuit het noorden) : langs spoorwegen/... riviervalleien
 - Binnenkort langs de bosranden in het oosten van ons projectgebied ?
 - => GA KIJKEN !

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Met dank aan :

- Jullie, alle waarnemers
- Waarnemingen.be en andere websites.
- Jurgen en Sylvain voor de kaartjes van het projectgebied
- Vragen/Opmerkingen/Suggesties/Oplossingen ?

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Wetgeving rond dagvlinders in Vlaanderen

Philippe Van de Velde

17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

Natuurdecreet Art.35

- Binnen natuurreservaten is het verboden:
 - Opzettelijk te verstoren.
 - Opzettelijk te vangen of doden.

17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

Soortenbesluit Art.9

- De beschermde soorten zijn de soorten die zijn opgenomen in bijlage 1 (= dagvlinders (categorie 1) alle rode-lijstsoorten).
- Andere soorten dan vogels,
 - die zijn opgenomen in bijlage IV van de habitatrichtlijn,
 - die zijn opgenomen in bijlage II van het verdrag van Bern.

17/03/2018 VVE WG Dagvlinders

Soortenbesluit Art.10 verbodsbepalingen

Verboden handelingen:

- het opzettelijk doden,
- het opzettelijk vangen,
- het opzettelijk en betekenisvol verstoren.

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Soortenbesluit Art.11

Verbodsbepalingen voor wat beschermde soorten van bijlage 1 categorie 1 mogen geen werken onmogelijk maken die overeenstemmen met de plannen van aanleg.

Een woordje uitleg... !

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Soortenbesluit Art.12

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Soortenbesluit Art.12

Het onder zich hebben, het vervoeren, het verhandelen of ruilen of te koop of in ruil aanbieden van specimens of eieren van beschermde diersoorten of van specimens van beschermde plantensoorten of andere organismen is verboden.

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Soortenbesluit Art.13

Deze verbodsbepaling geldt niet:

- Kleine aantallen specimens voor educatieve of wetenschappelijke activiteiten, of vermeld op een inventaris die voor 1 november 1972 geïssueerd door de burgemeester.

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Soortenbesluit Art.20

Mogelijkheden tot afwijking:

- Onderzoek, onderwijs, re-populatie of herintroductie, alsook de daartoe benodigde kweek.
- Het vangen van een beperkt aantal specimens.

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Dagvlinders op bijlage 1

- Aardbeivlinder (*Pyrgus malvae*)
- Argusvlinder (*Lasiommata megera*)
- Boswitje (*Leptidea sinapis*)
- Bruin dikkopje (*Erynnis tagis*)
- Bruine eikenpage (*Satyrus ilicis*)
- Bruine vuurvlinder (*Lycaena tityrus*)
- Geelsprietdikkopje (*Thymelicus sylvestris*)
- Gentiaanblauwtje (*Maculinea alcon*)
- Groentje (*Callophrys rubi*)
- Grote vos (*Nymphalis polychloros*)
- Grote Weerschijnvlinder (*Apatura iris*)

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Deel 2

- Heideblauwtje (*Plebejus argus*)
- Heivlinder (*Hipparchia semele*)
- Iepenpage (*Satyrus w-album*)
- Keizersmantel (*Argynnis paphia*)
- Klaverblauwtje (*Polyommatus semiargus*)
- Kleine Parelmoervlinder (*Issoria lathonia*)
- Kommavvlinder (*Hesperia comma*)
- Pimpernelblauwtje (*Maculinea teleius*)
- Rouwmantel (*Nymphalis antiopa*)
- Veldparelmoervlinder (*Melitaea cinxia*)
- Zwartsprietdikkopje (*Thymelicus lineola*)

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Vragen?

<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1027158¶m=inhoud>

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Butterfly surprise act

17/03/2018

VVE WG Dagvlinders

Sylvain Cuvelier wordt ingehuldigd als ere-voorzitter van de VVE WG Dagvlinders.

